

סכיוז

פעם בכמה זמן אני מוכן לתת את היד שלי בשביל להיות איזה פסיכולוג או פסיכיאטר, או משהו כזה שמתעסק עם מדעיהנפש, ככה שאוכל להבין מה קורה בתוך נפשו של המפ"מניק כשהוא שומע את מנהיגיו מקשקשים את קיש-קושם הלאומני במעגלי הקונסנוס הלאומי.

את החרותניק לא מעניין להבין בנקר דה הזאת. זה, כל החיים שלו מתחנך לדעת שהמציאות והעובדות זה בסך הכל איזה ערפל קל, שמרחף מעל לאמת ה"מוחלטת, שהיא מרק לוהט של רגשות לאומניים, שבתוכו צפות המילים הנדרות של בגין. אז כשהחרותניק שומע את בגין מדבר על ירושלים המאוחדת ורואה בטלוויזיה איך פותחים שם הנויות עם רובה מסוג מ-16, זה מסתדר לו יפה עם מה שהוא מבין מהחיים.

גם אצל המפא"יניק או הליברל ה"מצוי אין הרבה מה להבין. אלה כל החיים גדלו עם זה צריך ללכת עם הזרם, וכל המטרה שלהם בחיים זה להיות מה שיותר באמצע הזרם, איפה שהכי חם והכי צפוף. אז כשהזרם הולך לכיוון הקישקוש הלאומני, אתה רואה את המפא"יניקים והליברלים חוזרים ב"תשובה ושוכחים בהמוניהם את ימינם.

אבל המפ"מניק, עם כל הכבוד לקוד"מ, אצלו זה מתחיל להיות מעניין. מה, הרי המפ"מניק התחנך על כל ה"רציונליזם היפנים האלה: "עם המש"עבד עם אחר אינו יכול להיות חופשי בעצמו", "ההוויה קובעת את התודעה", ולא נשכח את, "אחוות העמים" ואת "הסוציאליזם".

נו, אתם רואים איך זה מתחיל להיות מעניין? המפ"מניק שומע, נניח, שמנהיגיו רוצים להעביר את העם הפלסטיני מהכיבוש הנאור שלנו לכיבוש הנאור של המלך חוסיין. איך זה מסתדר לו עם "אחוות העמים"? הוא לא נעשה קצת סכיוז מזה? או כששומע המפ"מניק על זה שמנהיגיו בעד "ירושלים המאוחדת", שבה יש כמה עשרות אלפים טובים של ערבים שבוס-טח מסופחים לישראל ב"נאנים של ילדים בקולוניות, לפני ש"מישהו מספיק להגיד "אינטרנציונליזם", מה זה עושה לו? או כשמפ"מניק והקייבוץ הארצי מקימים התחליות בצורת קייבוץ צים ברמת-הגולן, וטוענים שהם לא יהיו מיכשול לשלום, מה אז חושב המפ"מניק על האימרה המפורסמת ש"ההווייה קובעת את התודעה"? כמה זמן יעבור, חו"שב המפ"מניק, עד שתקייבוץ הארצי שלו יקים קייבוץ "שלא יהווה מיכשול ל"שלום" ליד יריחו?

איך שאני רואה את הדברים, כל ה-

סיפור קצר לשבוע הספר העברי

פורים של או. הנרי וקישון ממשיכים להיות בולטים. השודד של קישון שר-אל:

מתי קיבלת אותו?
לפני שש שנים, בגליל העליון.
ואצל או. הנרי:
כמה זמן אתה סובל מזה?
ארבע שנים, ונדמה לי שזה עדיין לא הסוף.
אצל קישון מתעניין השודד במקום, ואצל או. הנרי - בזמן.
אתם כבר מבינים, בטח, שגם השודד של קישון וגם הפורץ של או. הנרי סובלים בדיוק מאותה מחלה שממנה סובלים הנשדדים, והם מתחילים לשוחח, כמובן על תרופות.
או. הנרי:

את עיני על מנת לוודא, והנה אני רואה דמות ענקית כשהיא מפשפשת ונוברת לאור הירח בין חפצי בארון הבגדים".

גם אצל או. הנרי מגלה הנשדד את הפורץ, וכך מתואר הדבר:

"הפורץ פסע שלוש פסיעות לעבר ה"שידה. האיש במיטה השמיע אנהה צו"רמת. הוא פקח את עיניו. ידו הימנית החליקה מתחת לכה, אך נותרה שם. שכב בשקט, אמר הפורץ כמשיח ל"תומנו... עתה הרם את שתי ידיך".

אצל קישון אומר הפורץ ברגע ה"גילוי:

"— שתוק או שאשחוט אותך מנוול!
איפה התכשטים?"

מה שקורה עכשיו

שימו לב למה שקורה עכשיו. הפורץ של קישון מגלה ליד הגרביים, שבהן

הסטיריקון הלאומי שלנו

צבר הנשדד 25 לירות, מין קופסה, ו"שואל את הנשדד מה זה הקופסה הזאת: זה לא מעניין אותך. זו התרופה שלי. נגד מה? נגד אולקוס.

אולקוס?! — שאל השודד והתקדם כמה צעדים לעברי — מתי קיבלת אותו? בעמוד 118, ותראו מה שאני ראיתי.

הבדל חשוב

זהו הבדל חשוב בין הסיפורים, כי השודד של או. הנרי מבקש מהנשדד שלו להרים ידיים, כמו שמקובל במק"ריס כאלו. הנשדד מרים יד אחת, וטוען שאינו יכול להרים את השנייה. השודד שואל:

מה העניין?
שיגרון בכתף.
בלוויית דלקת.
היתה דלקת, אך היא נעלמה.

ההבדלים בנושאים

אתם עוקבים? שיגרון זה מין ראוי-מטיים, ובכלל לא בענף של האולקוסים, שמתרכזים בקיבה. ההבדלים בין הסי-

בדיוק השנה מלאו שבעים למותו של גוי אחד בשם ויליאם סידני פורטר. פורטר נולד די הרבה לפני זה, בשנת 1862, בארצות-הברית. הוא עבד בתור פקיד בבנק, עד שהסתבך בשנת 1895 באיזו מעילה מעורפלת וברח להונדורס. היתושים שם בטח עשו לו את המוות, והוא העדיף לחזור למולדתו ולעמוד לדון. במישפט קיבל פורטר שלוש שנים בפנים. כמו שקורה להרבה אסירים, התחיל גם פורטר לכתוב בבית-הסוהר. ה"סיפורים יצאו לו קצרים, עם פואנטה.

כמו שקורה אצל הגויים, לא הספיק לפורטר זה שם אחד, והוא לקח לו עוד שם.

או. הנרי.

סופרים שכותבים סיפורים קצרים ו"טובים, עם פואנטה, נוחים לתרגום, וגם את או. הנרי תירגמו לשפות רבות (מקרה דומה יש לנו היום עם אפרים קישון, למשל). גם לעברית תירגמו את או. הנרי.

נותחיל החלק הרציני

עד עכשיו זה נשמע סתם קישקוש בשביל למלא מקום בעיתון, אבל עכשיו מתחיל החלק הרציני. לפני עשר שנים בערך יצא בהוצאת "לדורי" בתל-אביב, והודפס בדפוס "מבורך" ביפו, קובץ ובו עשרים ושבעה סיפורים קצרים של או. הנרי. לקובץ קוראים בעברית, "לילות ניו-יורק", ותירגמו אותו לעברית מירון אוריאל ואיריס בורוכוב.

המו"לות העברית לא התחילה ולא נגמרה עם הוצאת "לדורי". יש, למשל, גם הוצאת "טברסקי", שבשנת 1957 זר-ציאה קובץ "הומורסקות" של אפרים קישון בשם "לא נורא". עד עכשיו באמת שום דבר לא נורא.

עכשיו נתחיל להיות נורא

קחו את שני הספרים ושימו אותם אחד ליד השני. תפתחו את הספר של קישון, "לא נורא", בעמוד 59, ואת הספר של או. הנרי, "לילות ניו-יורק", בעמוד 118, ותראו מה שאני ראיתי.

שם הסיפור של או. הנרי, שמתחיל בעמוד ההוא, זה "מקרב לבבות". שם ההומורסקה של קישון שמתחילה בעמוד ההוא זה "אולקוסאים". אבל מי שחושב שהשם זה ההבדל היחיד בין שני הסיפורים האלו טועה טעות מרה.

הסיפור של או. הנרי מתחיל כך:

"הפורץ חדר בחופזה דרך החלון, ואחר השתנה קמעה. מוצאים המחבדים את מלאכתם משתהים קמעה בטרם יש"לחו ידם בביתה".

ואצל קישון:

"באחד האמשים האלה קרה שחתי-עוררתי במיטתי לקול רישוש. פקחתי

עניין הזה משאיר למפ"מניק בדיוק שתי אפשרויות: או להשתגע בשקט, ולהטיל על הקייבוץ הארצי להקים מחלקות סגורות עם אורח-חיים שיתומי וקולקטיבי יות רעיונית, ורצוי בלי עבודה שכירה — או לעזוב את כל השטויות שלימדו או"תו ולהתחיל ללכת עם הזרם. וגם את זה כדאי להתחיל לעשות מהר, כי היום יש די הרבה מפ"מניקים-לשעבר שהגיעו לתיזה של המרק והערפל, ומיספרם ב"כנסת, למשל, אינו נופל בהרבה ממיספר מנהיגי מפ"ם.

יש משתמשים בטבליות צ'ולום, העיר האזרה.

שטויות! אמר הפורץ. בלעתי אותן במשך חמישה חודשים ללא שום תוצאות. הוקל לי מעט בשנה בה השתמשתי בתמצית פינקלהם, רטיות גלעד ואבקת הלחם של פוט.

ואצל קישון:
— אם יש לי אולקוס, אתה שואל? רק זה עשרים ואחת שנה, חבוב! עם פירופוראציה! איזו תרופה זו? אינני מכיר אותה...

סקופטיגראטינוסקומיניטין.
מה היא עושה?
היא לא רעה. אתה אחרי ארוחת-ערב?
מובן.
אז תוכל לנסות אותה. קבל גלולה אחת.

וככה זה נמשך. הנשדדים והפורצים של או. הנרי וקישון משוחחים על סוג הכאבים, רופאים ותרופות, ועששים חברים טובים. אצל או. הנרי הם יוצאים, בסוף, לשתות משהו באיזו מימוזה ניו-יורקית, ואילו אצל קישון הם משר-חכים עד הבוקר, ואז קמה אשתי ו"בישלה לנו ארוחת דיאטה והמשכנו עד הצהריים. מחר אנחנו מוזמנים אליו".

העובדות טופחות על פני הנוציאות

זוהו אני לא יודע מה לחשוב על כל העסק הזה. הרי לא יתכן שאפרים קישון קרא פעם את הסיפור של או. הנרי, והחליט "לעבד" אותו לעברית בלי להודיע שמה שמופיע אצלו בתור הומורסקה זה רק "עיבוד". זה פשוט לא יתכן. מה, הסטיריקון הלאומי שלנו, שיעשה דברים כאלו? כמו שהייתם אומרים שביאליק "עיבוד" שיר של ביירון כאלו שהוא בעצמו המציא אותו. לא יכול להיות.

אז זה משאיר רק אפשרות אחת: שפורטר, שכבר היה לו ניסיון בגניבות, לקח מכונת זמן, נסע שישים שנה קדי"מה בהיסטוריה, קרא את "לא נורא", מצא חן בעיניו הסיפור של קישון, והוא חזר איתו להתחלת המאה ה"עיבוד" אותה, מה שנקרא. ועכשיו, לך תדע כמה עוד סיפורים של קישון ושל אחרים גנב או. הנרי בשיטה הזאת, עם מכונת הזמן.

זה לא נראה לכם, ההסבר הזה? מה לעשות, לפעמים העובדות טופחות על פני המציאות.